

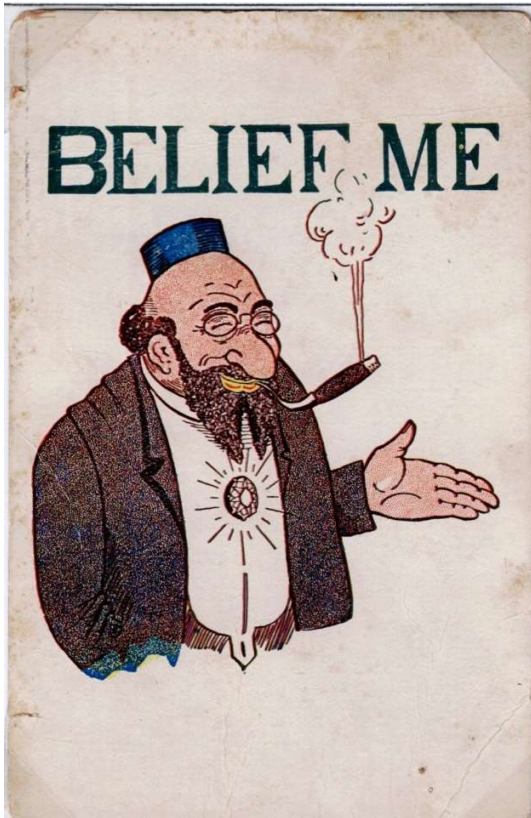
"הידעת שהיו גלויות מעור?"

לורנס פישר

ניוזלטר מספר 44

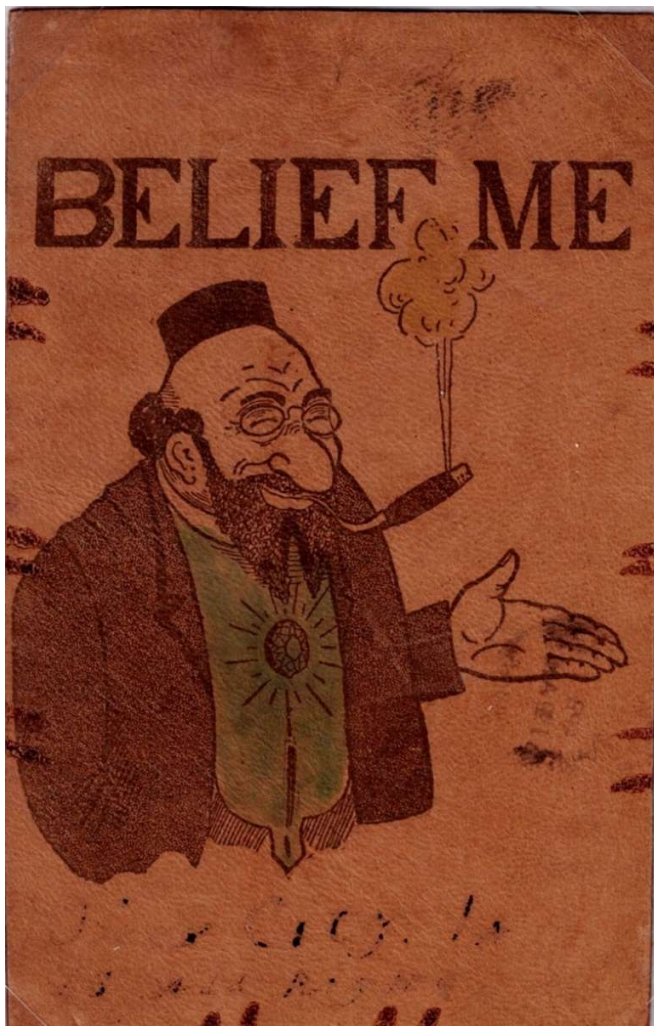
לצערי, אנחנו עדיין במלחמה והסוף לא לפנינו. כל המדינה בצער אחד גדול והרבה כעס ואני מוצא את עצמי מעדיף לשבת ולברוח מהכל ולחקור אירועים מהעבר הלא רחוק, במקום להקשיב לפרשנים שלדעתי לא מבינים כלום. מי שעוקב אחרי יודע שהתחלתי להתעסק בגלויות המראות את הסטריאוטיפ היהודי. למה אני משתמש במונח "להתעסק" ולא רק לאסוף? הסיבה היא שאני חוקר כל גלויה ככל הניתן בכדי לנסות להבין מי המעצב, המוציא לאור, המדפיס ושיטת הדפוס וכמובן מעלה את כל המידע לאתר שלי (פרטים בסוף) ולכן זה "להתעסק" וזה הביא אותי לניוזלטר הזה.

דמיינו את זה: תחילת המאה ה-20, אמריקה אחוזה בתופעת שליחת גלויות. בין 1903 ל-1907, לכד חידוש מעניין את דמיון האמריקאים - גלויות עשויות עור. שלא כמו הגלויות מנייר, אלו נעשו מפרוסות דקות של עור צבי, והיו עדות ליצירתיות וההמצאה של התקופה.

הגלויה המציגה קריקטורה של איש יהודי עם סיגר, מלווה במשפט השגוי במכוון "Belief me" במקום "Believe me", היא דוגמה בולטת לאפמרה (Ephemera) - יצירות כתובות או מודפסות שאינן מיועדות להישמר) אמריקאית מתחילת המאה ה-20. במקרה של הגלויה הזו, זו הייתה ירידה על דמות היהודי שדיבר אנגלית עם מבטא כבד. הגלויה הזו הונפקה בשנת 1905 על ידי אלפרד הולצמן, מוציא לאור משיקגו, והיא משקפת קריקטורות אתניות נפוצות של אותה תקופה. יש לא מעט גלויות דומות בתקופה ההיא שנועדו להיות הומוריסטיות, אך כיום הן מוכרות כמנצחיות סטריאוטיפים שליליים. תופתעו לדעת שהגלויה הזו יצאה גם בעור.

גלויות מנייר היו מאוד פופולריות אך המוציאים לאור חיפשו גימיק כדי למכור עוד ועוד גלויות. אז עלה הרעיון להשתמש בעור דק כקנבס, תוך שימוש בטכניקות כמו חריטה בחום, חותמות או צבע. למרות החומר הבלתי שגרתי, הגלויות נשלחו כמו כל גלויה אחרת, אם כי לעיתים נדרשה תוספת דמי משלוח בשל משקלן.

העיצובים היו מגוונים ודמיוניים, החל מברכות פשוטות ואיורים מקסימים ועד סצנות מורכבות. אנשים החליפו אותן, שמרו עליהן כמזכרות ואספו אותן כפריטים יקרים.

כמו כל חידוש, עידן גלויות העור היה קצר. ב-1907, הובילו שינויים בתקנות הדואר וכן עניינים טכניים, כמו מכונות מיון חדשות שלא היו מותאמות לגלויות עור, לירידת הפופולריות שלהן. עם זאת, אספנים מסורים המשיכו לשלוח אותן בתוך מעטפות וכך הן עברו בדואר ללא תקלות.

היום, גלויות העור הן פריטים לאספנים, מוערכות בזכות הייחודיות והאומנות שבהן וניתן למצוא אותן בחנויות מזכרות, במיוחד במערב ארה"ב. האספנים המחפשים אותן, נמשכים למשמעותן ההיסטורית והסיפורים שהן מספרות. ערכן של הגלויות תלוי במצבן, במורכבות העיצוב, בייחודיותן ובהקשר ההיסטורי שלהן. מחירם בשוק היום נע בין מספר דולרים למאות, במיוחד כשמדובר על פריט יודאיקה, כמו זה כאן, ומאחר וזה עבודת יד, אז לא הנפיקו הרבה עותקים. סתם כקוריוז, אנשים היו אוספים את הגלויות שהיו מקבלים והיו מייצרים מהם תיקים, כלומר תיק עור מגלויות!

דמיינו שאתם מחזיקים גלויה מעור בת מאה שנה. אפשר כמעט להרגיש את ההיסטוריה בסיביה, את המאמץ של האומן שיצר אותה ואת השמחה של המקבל שקיבל אותה. הגלויות האלו הן יותר מכלי תקשורת; הן יצירות אמנות, פיסות היסטוריה והדים מתקופה שבה היצירתיות לא ידעה גבולות.

הסיפור של גלויות העור מזכיר לנו את היופי שבחדשנות ואת המשיכה הנצחית של אומנות בעבודת יד. כאספנות, הן מציעות חלון לעידן שחלף, ומזמינות אותנו להעריך את הדרכים הייחודיות שבהן אנשים התחברו ושיתפו את סיפוריהם.

נהניתם, ספרו לחבריכם, עוד יותר נהניתם, תרגישו חופשיים לשתף. לא נהניתם, אז אולי תהנו מסיפור הבא.

אז זהו, זה הסיפור של היום, ויש עוד אבל בפעם הבא.

תגובות, הערות, בקשות וכד' ניתן לשלוח אלי ל lf.stamps@gmail.com

אם רוצים להפסיק לקבל את הניוזלטר, נא לשלוח לי מייל חוזר

מוזמנים גם לבקר באתר: <https://stampandstories.blogspot.com>

אתר חדש בנושא גלויות של הסטרייטיפ היהודי: <https://thejewishstereotypes.blogspot.com>

וגם בערוץ היוטיוב שלי: <https://www.youtube.com/channel/UCHGHIvoXTTM0rpyd3zW3lQQ>